

ordbok för tryck

I tryckvärlden använder man sig av många ord som man kanske inte är bekant med. Här har vi sammanställt en lista med de absolut vanligaste termerna som underlättar för dig som vill skapa dina egna tryckfiler.

4+1

Sätt att ange antalet färger på båda sidor av en trycksak – 4+1 betyder fyrfärgs-tryck på framsidan, och svart eller given PMS-färg (se Pantone) på baksidan.

Acrobat Reader

Gratisprogram för att öppna PDF-filer. Finns att ladda ned på Adobe.se. Bästa filformatet för print & tryck då text inte kan flöda om och där man har möjlighet att baka in den information som behövs för bästa tryckresultat. Acrobat finns även som köpversion med flertalet redigeringsmöjligheter.

Bestruket papper

Papper där man jämnat ut ytan med en smet för att förbättra tryckkvaliteten.

Bigning

Skapande av fysisk vikmarkering i framförallt grövre ark.

CMYK

Färgerna som används för tryck – cyan, magenta, yellow (gul) och key-color eller black (svart). Dokument och bilder ska sparas i CMYK-läge vid tryck, vilket man gör i t.ex. layoutprogrammet InDesign, bildbehandlingsprogrammet Photoshop eller ritprogrammet Illustrator.

Dekorfärger

Tryckfärger i specifika kulörter, som t.ex. Pantone- eller PMS-färgerna.

DPI

DPI: Dots per inch – punkter per tum. Anger för t.ex. skrivare utskriftsupplösningen. Se även LPI.

Efterbehandling

De delar man utför efter tryck som färdigställer trycksaken. T.ex. bigning, falsning, prägning, klamring, lackning och skärning.

EPS

Encapsulated Postscript. Ett filformat för foton och illustrationer. Filformatet gör det möjligt att bl.a. "baka in" färgprofiler och transparens. Används för skalbar grafik.

Euroscale

Europaskalan är standard för tryck i Europa där man kan "baka in" en färgprofil för att återge färgerna så bra som möjligt både vid digital- och offsettryck. Notera att Officepaketet inte kommunicerar färg för tryck, utan det krävs ett s.k. layoutprogram som InDesign eller QuarkXPress.

Falsning

Vikning av papper. Görs oftast i en falsmaskin kanske på mitten, Z eller "temp-let".

Fogra

Ett forskningsinstitut som bl.a. mycket annat erbjuder standardprofiler för tryck.

JPEG/JPG

Filformat som används för fyrfärgsbilder som fotografier vid tryck.

LPI

Lines per inch (linjer per tum). Rastertätheten vid tryck anges i LPI och får inte förväxlas med DPI (se DPI).

Paginerung

Sidnumrering.

PDF

Printable document format. Filformatet för Acrobat. Se även Acrobat.

Photoshop

Program för att bearbeta och retuschera pixelgrafik som fotografier och bilder digitalt.

PMS-färg

Pantone Matching Systems. Färgskala som används vid tryck av framförallt logotyper.

Prepress

Tryckanpassning av fil, bildretusch, skanning etc.

RGB

Red, green & blue. Färgerna som används i TV-apparater, digitalkameror, skannrar och datorskärmar. Dock ej i tryck där man använder CMYK. En skannad bild måste m.a.o. konverteras till CMYK för tryck, vilket man gör i ett bildbehandlingsprogram som PhotoShop.

Skalbar bild

Bild eller logotyp som framställts i ett ritprogram som Illustrator eller Freehand med s.k. banor och sparas som EPS-fil (enda filformatet som hanterar skalbar grafik). En skalbar logotyp kan förstöras till oändlighet utan att resultatet blir taggigt i motsats till pixelgrafik (fotografier).

Skärmärke

Märken som anger var man skär vid utfallande tryck.

TIFF/TIF

Okomprimerat filformat man använder för bilder och fotografier.

Utfall

Tryck som skall gå ända ut till kanten av en trycksak måste göras utfallande, dvs. man lägger bilden ca 3-5mm utanför skärmärket.

Variabeldata

Variabeldata innebär att man från en databas (t.ex. Access eller Filemaker) kan skapa riktade trycksaker som unika namn eller annan information som man lagrat för varje unik utskrift.

Bilder för digitalt tryck och offset

Ofta har man tagit en bild med en digitalkamera eller kanske skannat den. Både skannern och kameran sparar bilder som RGB, vilket har ett större färgspektra än vad som krävs för en trycksak. Skall bilden användas för tryck måste man byta färgläget till tryckfärgerna (CMYK), vilket görs i ett bildbehandlingsprogram som t.ex. Photoshop (vissa skrivare konverterar dock automatiskt från RGB till CMYK).

Det filformat för fotografier som används mest idag är JPG (JPEG), där filen är komprimerad och innehåller tillräckligt med information för att resultatet skall bli bra.

Skall logotypen användas för internet sparas den i de flesta fall som en GIF-fil, och för tryck som EPS då den bör vara framställd i ett ritprogram med s.k. banor och då även med färginformation och kanske transparens.

Upplösning – vad är det?

En bild säger man är låg- eller högupplöst. Alla fotografier består av pixlar eller fyrkanter som när de blir för stora blir taggiga och trycket blir dåligt. För upplösning av fotografier talar man om punkter eller fyrkanter per tum (eller centimeter) där datorskärmen består av 72 punkter per tum: 72dpi, och för trycksaker (offset) med hög kvalitet ända upp till 300dpi beroende på papper. Trycker man digitalt räcker det med 110dpi (max 150dpi) för att få hög tryckkvalitet. Använder man 72dpi vid utskrift och offsettryck kommer bilden att bli taggig eller suddig, och resultatet blir sämre. För pixelbaserade logotyper eller ClipArt bör bilden sparas i minst 600dpi – gärna upp till 2400dpi beroende på hur man trycker.

Utskrifter från Word

Word är ett ordbehandlingsprogram som definitivt inte kan rekommenderas som layoutprogram, och inte gärna för digitaltryck. Word hanterar inte färger anpassat för tryck. Skickar man ett Word-dokument till oss är det inte säkert att vi har samma typ- eller teckensnitt i våra datorer, varför texten kan flöda om. Därför rekommenderar vi PDF-filer.

Skapande av PDF-filer

Det bästa filformatet för bifogande av tryckoriginal till oss är PDF-filer. I PDF-filen kan man bifoga all den information som behövs för både digital- och offsettryck. Dessutom bakas teckensnitten in i filen så att text etc. inte kan flöda om. Det finns olika program på marknaden där man kan skapa PDF-filer, där Adobe Acrobat (köpversionen) är det vanligaste. Då det går att skapa PDF-filer på flertalet olika sätt och med olika resultat hänvisar vi till Adobes hemsida (adobe.se) för mer information.

Behöver du hjälp?

Behöver du hjälp framställer vi gärna de digitala originalen så att de passar både för tryck & webb.